

29. *Vaccaria* Wolf

Kraviarka

(spracoval P. ELIÁŠ jun.)

Vaccaria Wolf Gen. Pl. ed. 1, p. 111, 1776.

Syn.: *Saponaria* L. 1753 p. p.

Monotypický rod.

Základné chromozómové číslo $x = 15$.

1. *Vaccaria hispanica* (Mill.) Rauschert

Kraviarka ihlanovitá

Vaccaria hispanica (Mill.) Rauschert Wiss. Z. Martin-Luther-Univ. Halle-Wittenberg, Math.-Naturwiss. 14: 496, 1965.

Bas.: *Saponaria hispanica* Mill. Gard. Dict. ed. 8, in erratis, 1768.

Syn.: *Vaccaria vulgaris* Host 1827 – *V. segetalis* (Neck.) Garcke ex Asch. Fl. Brandenb. 1, p. 84, 1864.

Jednoročné, holé, sivomodro oinovatené, (12–)20–60(–80) cm vysoké byliny. Hlavný koreň pomerne krátky, vretenovitý, slabo rozkonárený, nehrubnúci. Byľ priama, v hornej časti väčšinou nerozkonárená. Dolné listy úzko kopijovité až úzko elipsovité, na vrchole zaokrúhlené, (4–)10–25(–47)×(18–)60–85(–107) mm veľké, stredné a horné listy kopijovité až vajcovité, na vrchole ostro alebo tupo končisté, poloobjímavé, s ± výraznou belavou strednou žilou. Kvety dlho stopkaté, vo vidliciach, na báze bez podkališných listencov. Kalich 10–16 mm dlhý, 5-zubý, 5-žilový, krídlatý, sivozelený, po odkvitnutí a v čase zrelosti plodu mierne nafúknutý; zuby široko trojuholníkovité, (2–)3–5(–7) mm dlhé, na báze (2–)3–4(–5) mm široké, belavé, blanitý lem vytvára výrazné zelené krídla. Koruna bez pakoruny, korunné lupienky (14–)18–23(–25) mm dlhé, ružové, náhle zúžené do dlhého úzkeho nechtíka. Čnelky 2. Semenník 1-puzdrový. Tobolky guľovité až vajcovito guľovité, s tenkým papierovitým exokarpom, pukajúce 4 zubmi, (3–)10–17(–19)-semenné. Semená v priemere 2–2,5 mm veľké, osemenie jemne bradavičnaté, čiernohnedé až čierne.

Nomenklatorická poznámka. Greuter (1995) uvádza, že Linné použil meno *Saponaria vaccaria* L. pre taxón, ktorý mnohí autori nesprávne stotožňujú s taxónom *S. hispanica* Mill. Miller opísal *S. hispanica* ako nový, od *S. vaccaria* L. odlišný taxón, ktorý sa líši mohutnejším vzrastom, tvarom a veľkosťou listov a koruny, čo zodpovedá neskôr uverejnenému menu *S. vaccaria* var. *grandiflora*